

Meddelande om bättre lagstiftning

2020/21:FPM110

Näringsdepartementet

2021-06-03

Dokumentbeteckning

COM(2021) 219

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Better regulation: Joining forces to make better laws

Sammanfattning

Den 26 april 2021 presenterade Europeiska kommissionen sitt meddelande Bättre regelgivning – samarbete för att stifta bättre lagar. Meddelandet informerar i första hand om kommissionens eget arbete med bättre lagstiftning och förenklingspolitik. Kommissionen avser att:

- samarbeta med medlemsländerna, regionerna, rådet och parlamentet etc. för att minska byråkrati och regelbördan för att stärka investeringar och ekonomin och därigenom framtidens infrastruktur. Bättre lagstiftning och förenkling ses som en avgörande del i detta;
- introducera en 'en in en ut'-princip för att stärka medvetandet om, och kontrollen av, de kostnader och den regelbörda som uppstår med anledning av regelgivning, särskilt för små och medelstora företag;
- inom sitt arbete med bättre lagstiftning uppmärksamma FN:s mål för hållbar utveckling, Europeiska-kommissionens princip om att 'gör ingen väsentlig skada' och inkorporera principen om 'digitalt som förstahandsval' i sitt arbete med bättre lagstiftning;
- främja utvecklande av lagstiftning som är anpassad för framtida förändringar och samhällsutveckling, bl.a. genom att använda sig av strategiska framtidsstudier.

Europeiska kommissionen framhåller också att ett verkningsfullt arbete för bättre lagstiftning och förenkling förutsätter ett gemensamt arbete och

ansvarstagande från alla aktörer som deltar i lagstiftningsprocessen, och Kommissionen avser att söka samarbete med bland annat rådet och parlamentet i dessa frågor.

2020/21:FPM110

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen driver sedan ca 2002 ett arbete för bättre lagstiftning och regelförenkling. I samband med von der Leyen kommissionens tillträde meddelade kommissionen att den avsåg publicera ett meddelande angående sitt arbete inom området. Meddelandet skulle ha publicerats i första kvartalet 2020, men har av oklara anledningar försenats till april 2021. Europeiska kommissionens arbete inom området har under perioden 2014–2020 framförallt fokuserat på bra konsekvensutredningar (regulatory impact assessments) och konsultationer med intressenter och allmänhet inför regelgivningsbeslut.

Europeiska kommissionen, Europeiska rådet och Europaparlamentet har ingått ett interinstitutionellt avtal om bättre lagstiftning. Av avtalet framgår bland annat att institutionerna ska lagstifta endast i den utsträckning det är nödvändigt, och att de ska ta ett gemensamt ansvar för att unionens lagstiftning är så enkel och tydlig som möjligt, att den inte reglerar i onödan eller orsakar administrativa bördor för medborgare, förvaltningar och företag, och att regelgivningen ska utformas på ett sätt som stärker unionsekonomins konkurrenskraft och hållbarhet. Enligt avtalet ska kommissionen genomföra konsekvensbedömningar som kartlägger förslagets potentiella kostnader och fördelar för de lagstiftningsinitiativ och delegerade akter etc. som förväntas få betydande konsekvenser, och att rådet och parlamentet har möjlighet att ta fram sådana konsekvensutredningar när det förhandlar tillägg i förhållande till kommissionens förslag. Likaså framgår av avtalet att unionens lagstiftning bör systematiskt utvärderas.

Europeiska rådet har – bland annat med utgångspunkt i det interinstitutionella avtalet - i flera rådsslutsatser uppmanat Europeiska kommissionen att intensifiera sitt arbete, bland annat genom att arbeta för att fler förslag till lagstiftning bör åtföljas av konsekvensutredningar, och att kommissionen bör överväga introduktionen av målsättningar för att reducera den regelbörda som följer av beslut om regelgivning.

Von der Leyen kommissionen utlovade också vid sitt tillträde till Europaparlamentet att kommissionen ska tillämpa en ”en in, en ut”-princip för att begränsa de kostnader och begränsningar som följer av regelgivning.

Samarbete för att minska byråkrati och regelbörda

Europeiska kommissionen meddelar att den vill samarbeta med medlemsländerna, de andra institutionerna, och regionerna etc. för att minska byråkrati och regelbördan, med syfte att stärka investeringar och ekonomin och därigenom också framtidens infrastruktur. Kommissionen framhåller bland annat vikten av sina konsekvensutredningar av lagstiftningsförslag för att framställa ändamålsenliga regelförslag som innebär så lite bördor som möjligt. Kommissionen framför dock att den endast kan **utvärdera** sina egna förslag, och då rådet eller Europaparlamentet i förhandlingar lämnar ändringsförslag så ändrar det ofta förslagets innebörd. Kommissionen uppmanar rådet och Europaparlamentet att i dessa fall att genomföra konsekvensutredningar av sina tilläggsförslag, så att helhetskonsekvenserna av de slutliga förslagen går att överblicka.

Kommissionen framhåller också vikten av konsultationer med medborgare och intressenter och sin avsikt att förenkla och fokusera dessa konsultationer för deltagarna, genom att skapa ett mer enhetligt 'upprop för evidens' på sin konsultationsportal, som kallas 'have your say'. Kommissionen vill även stärka samarbetet med det vetenskapliga forskarsamhället för att uppmantra dem att lämna in relevant vetenskaplig forskning i början av processen.

Mekanismer för att begränsa kostnader som orsakas av regler

Europeiska kommissionen meddelar att den under 2021 kommer att introducera och tillämpa en 'en in en ut'-princip för att minimera och kontrollera de kostnader och begränsningar som följer av regelgivning. Grundinnehörden är att om och när kommissionen lämnar ett förslag på regelgivning som medför ökade kostnader för företag så avser kommissionen i samband med detta också att lämna förslag på andra omregleringar som innebär en motsvarande kostnadsreduktion inom samma policyområde. Kostnaderna ska uppskattas i de konsekvensutredningar som åtföljer förslag till regelgivning. Kostnadsanalyserna ska finnas offentligt tillgängliga och kunna diskuteras under lagstiftningsprocessen. Administrativa kostnader ska kompenseras i sin helhet, andra fullgörandekostnader ska analyseras och kompenseras så långt som möjligt.

Kommissionen vill också samarbeta med bland annat medlemsstater och intressenter i att identifiera och förenkla lagstiftning som inte längre är ändamålsenlig, som skapar onödig regelbörda, eller inte överensstämmer med proportionalitetsprincipen. Kommissionen vill därför fortsätta arbeta med sin "Fit for Future"-plattform för att bland annat genom konsultationer med intressenter insamla information om lagstiftning som behöver förenklas, eller som på annat sätt behöver anpassas för framtiden.

Arbete med att löpande integrera vissa horisontella prioriteringar

Kommissionen avser att uppmärksamma och inkorporera vissa horisontella mål inom sitt arbete med bättre lagstiftning, främst FN:s mål för hållbar

utveckling men också till exempel jämställdhetsperspektiv och att utgå från de företagens förhållande. Europeiska kommissionens princip om att 'gör ingen väsentlig skada' inom miljöpolitiken; och principen om 'digitalt som förstahandsval' betonas också. Framförallt avser kommissionen använda konsekvensutredningarna för att identifiera och analysera aspekter av förslag som berör dessa horisontella mål, vilket avses understödja kommissionens arbete med digitala och gröna samhällsomvandlingar.

Lagstiftning som är avpassad för framtiden

Europeiska kommissionen vill också utveckla lagstiftning och regelgivning på EU nivå som är väl avpassad för framtida förändringar och samhällsutveckling. För att uppnå detta vill kommissionen bl.a. använda sig av strategiska framtidsstudier och också arbeta inom ramen för den ovan nämnda "Fit for Future" plattform.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Eftersom meddelandet är avsedd att tillhandahålla information om Europeiska kommissionens eget arbete med bättre lagstiftning och förenklingspolitik berör den inte direkt gällande svensk rätt. I framtiden kommer arbetet sannolikt att påverka utformningen av EU rätten, och kan påverka svensk rätt i de delar som EU rätt implementeras i svensk rätt.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet innehåller inte förslag som har identifierbara budgetära konsekvenser.

I förlängningen innebär Europeiska kommissionens arbete med bättre lagstiftning och förenkling att de kostnader för samhället som följer av EU:s regelgivning kan reduceras.

Meddelandet innehåller inga konkreta förslag för regeringen eller Sverige att ta ställning till, utan innehåller en redovisning av Europeiska kommissionens förhållningssätt och initiativ i arbetet med förenkling och bättre lagstiftning. Medlemsstaterna följer dock – genom rådet - löpande kommissionens arbete och lämnar förslag till exempel genom rådsslutsatser. Europeiska rådet har också möjlighet att självt ta initiativ inom området.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens mål för förenklingspolitiken på EU-nivå har under ett antal år redovisats i budgetpropositionen (UO24), de framgår på relevanta punkter nedan. Europeiska kommissionens meddelande syftar huvudsakligen till att

stärka arbetet med att uppnå de mål som regeringen har för förenklingspolitiken, och arbetet för bättre lagstiftning, varför regeringen i huvudsak kan välkomna innehållet i meddelandet.

Samarbete för att minska byråkrati och regelbörda

Regeringens mål är att bättre och mer heltäckande konsekvensutredningar ska användas i regelgivningsarbetet inom och mellan EU-institutionerna, (BP 2020, UO24). Regeringen delar därför kommissionens bedömning att rådet och parlamentet kan behöva upprätta konsekvensutredningar i de fall som rådet eller parlamentet gör tillägg i förhållande till de förslag till regelgivning som kommissionen presenterar, och avser verka för att detta sker.

Regeringen noterar att under perioden juni 2020 till maj 2021 har endast 24 av 96 lagförslag från kommissionen åtföljts av konsekvensutredningar. Regeringen menar att på denna punkt är det svårt att se att kommissionen möter sina åtaganden i enlighet med det inter-institutionella avtalet för bättre lagstiftning. Regeringen avser verka för att Europeiska kommissionen ska presentera en åtgärdsplan för att nå ett tillstånd där den övervägande majoriteten av förslag åtföljs av konsekvensutredningar.

Man bör även se över arbetsmetodikerna så konsekvensutredningarna och de olika vägval som står till buds kan diskuteras av medlemsstaterna innan förslagen fastställs av kommissionen, istället för som bilagor till redan antagna förslag. Detta bör leda till att mindre ingripande och mer flexibla lösningar än EU-lagstiftning i vissa fall kan användas för att uppnå gemensamma målsättningar.

Vad gäller konsultationer med allmänheten bedömer regeringen att det är särskilt viktigt att arbeta med att analysera och säkerställa representativiteten av de svar som lämnas och sammanställs i konsultationerna på EU nivå.

Mekanismer för att begränsa kostnader som orsakas av regler

Regeringen noterar Europeiska kommissionens avsikt att tillämpa en 'en in en ut' princip på EU nivå, vilket utgör en form av kvantitativ målsättning för att begränsa den samlade regelbördan. Regeringen har i nuläget ingen inställning till kommissionens 'en in en ut' princip som sådan.

Regeringen stödjer dock att Europeiska kommissionen, rådet och parlamentet arbetar aktivt med att målsättningar bör fastställas avseende minskad regelbörda för företagen på EU nivå, (BP2020, UO24). Regeringen menar vidare att det är viktigt att de system som introduceras för att uppnå dessa mål bör vara effektiva och smidiga och på ett transparent och trovärdigt sätt bör fånga upp de efterlevnads- och administrativa kostnader som följer av regelgivning på EU nivå, med syfte att minska dessa.

Sverige stödjer också det arbete med att identifiera och förenkla betungande regleringar som bedrivs inom "Fit for Future"-plattformen.

Regeringen konstaterar att flera av Europeiska kommissionens initiativ berör t.ex. hållbarhet, grön omställning och digitalisering, och ser det som naturligt att sådana aspekter behandlas i arbetet med regelgivning på EU nivå. Det är dock fortsatt viktigt att de värden som framgår i §2 av det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning även fortsatt utgör det primära fokuset för kommissionens, rådets och parlamentets arbete med bättre lagstiftning. Regeringen bedömer också att det är viktigt att arbetet med bättre lagstiftning och bl.a. konsekvensutredningar är evidensbaserat och så objektivt och värdeneutralt som möjligt.

Lagstiftning som är anpassad för framtiden

Regeringen mål är att arbeta för en regelgivning som främjar innovation och är utformad så att den är öppen för och medger framtida samhällsutveckling och förändringar, samt utgår från proportionalitet (BP 2020, UO24). Regelgivningen behöver ge ett tillräckligt utrymme för alla typer av företag och andra aktörer att välja och utveckla verksamhetsformer och produkter. Regeringen bedömer därför att det är viktigt att regelgivningen på EU-nivå är teknikneutral och att den inte är fastlåst vid vissa förhållanden eller samhällsförändringar som går att förutse eller prioritera idag, utan även lämnar utrymme för aktörer att anpassa sig efter situationer och samhällsförändringar som ännu inte går att förutse, och att regler kontinuerligt kan revideras.

Efterlevnad

Ett avsnitt i kommissionens meddelande om bättre lagstiftning avser efterlevnad. Regeringen välkomnar att kommissionen här lyfter behovet av att förbättra den inre marknaden och att när möjligt minska företagens administrativa bördor med hänvisning till meddelandet Att identifiera och åtgärda hinder från mars 2020. Efterlevnad av regelverket är en prioriterad del i regeringens politik för den inre marknaden.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända, bland annat eftersom meddelandet inte innehåller specifika förslag för medlemsstaterna att ta ställning till.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter om förslaget till förordning är inte kända, bland annat eftersom meddelandet inte innehåller specifika förslag för institutionerna att ta ställning till.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

2020/21:FPM110

Ingen remittering aktuell.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej tillämpligt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Ej tillämpligt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ingen fortsatt behandling av meddelandet förutses.

4.2 Fackuttryck/termer

Ej tillämpligt.